

Posudek na bakalářskou práci Hany Kadlecové “The Power of Language and Propaganda in 1984 and A Clockwork Orange”

Bakalářská práce Hany Kadlecové se zabývá tématem rozličných užití a forem jazyka v pravděpodobněji nejznámějších románech dvou předních britských spisovatelů minulého století, *1984* (1949) George Orwella a *A Clockwork Orange* (1962) Anthony Burgesse. Ačkoliv oba romány predikují nepřítel vzdálenou neradostnou budoucnost Anglie, v mnoha ohledech se jedná o značně odlišná pojetí žánru dystopického románu, ať v rovině charakteristiky hlavního představitele, dominantního politického systému či režimu, v rovině konstrukce samotného příběhu, a v neposlední řadě ve zpracování zásadního tématu užití a potenciálního zneužití jazyka pro politické, ideologické a jiné účely. Základním společným jmenovatelem obou románů vzhledem k tématu jazyka je fakt, že Orwell i Burgess v nich vytvářejí jazyk nový, do značné míry uměle vykonstruovaný speciálně pro potřeby významové linie příběhu. Tyto fiktivní jazyky, Orwellův Newspeak a Burgessův Nadsat, se však podstatnou měrou liší jak svou formou, motivací k jejich vytvoření či skupinou obyvatel, kteří je aktivně používají. Navíc, totalitní režim v *1984* je již zaběhlou a takřka bezchybně fungující politicko-ideologickou mašinerií, zatímco totalitní či minimálně autokratický vládní režim v *A Clockwork Orange* se teprve formuje, což ovlivňuje i jejich užití jazyka pro účely politické či ideologické propagandy. Proto považuji takové srovnání za velmi podnětné téma představující pro jeho autorku zajímavou výzvu k demonstraci její schopnosti analytické a interpretační práce s textem.

Za nesporný klad práce považuji její ucelenou a přehlednou formální a organizační strukturu - celá práce je velmi koherentní, jen minimálně odbočuje od svého ústředního tématu, její rozdělení do jednotlivých kapitol jasně odráží autorčin myšlenkový postup i strukturu její argumentace. Autorka dobře a citlivě pracuje s primárními i sekundárními zdroji, její citace jsou výstižné a vždy ilustrují její myšlenky či teze. Předností je také nadstandardně dobrý jazyk a velmi čtivý styl. Maličko rušivým dojmem působí pouze nejednotnost ve formálním označování názvů románů a knih – střídavě kurzívou a bez kurzívy. Ocenit je také třeba žánrově i tematicky širokou škálu sekundárních zdrojů, které autorka využívá k dokreslení svých myšlenek. Autorka také velmi dobře zvládá trochu problematické politické čtení Burgessova románu včetně názorné ilustrace pokrytectví za maskou morální zásadovosti opozičního hnutí vedeného F. Alexandrem. Velmi zajímavým je také srovnání Alexe s Julii jako rebelů bez větší příčiny („rebels without a greater cause“), kteří se proti své vůli stávají politickými figurkami v rukou vládnoucí garnitury právě díky své demonstrativní apolitičnosti, lhostejnosti k širším společensko-politickým tématům, a tudíž fatální nevědomosti, která je činí vhodnými prostředky pro vládnoucí režim k dosažení svých cílů.

Samotné téma jazyka je zpracováno velmi přehledně a podrobně z několika různých perspektiv: od obecnějších, jako nástroj pro vyjádření myšlenek a reality či prostředek útlaku i vzdoru, až po konkrétní zpracování tématu jazyka v analyzovaných románech, tedy jazyk jako propaganda, či role a forma psaných záznamů a mluveného diskurzu. Má jediná připomínka se týká kapitoly „Language – Written Record“, která by mohla být důkladněji zpracovaná především vzhledem k románu *1984*, ve kterém je role psaných záznamů či psaného slova velmi důležitá, ať už se jedná o Winstonův deník, jeho falzifikující přepisování historie či „kacířská kniha pravdy“ jejíž autorství je připisováno Emmanuelu Goldsteinovi. Je pravda, že se autorka tohoto tématu namátkově dotýká i v jiných kapitolách své práce, ale domnívám se, že kapitola „Language – Written Record“ by mohla být přeci jen zpracována komplexněji vzhledem k tématu, které svým názvem ohlašuje (tak, jak se jí to ostatně daří u kapitol ostatních).

Přesto se domnívám, že bakalářská práce Hany Kadlecové je zajímavá, dobře strukturovaná a podepřená znalostí a využitím primárních i sekundárních zdrojů. Proto práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení **v ý b o r n ě a ž v e l m i d o b ř e** v závislosti na průběhu obhajoby.

V Praze 9.9. 2011

.....
PhDr. Petr Chalupský, PhD.
vedoucí práce